

S Z E M L E

A Székesfehérvárott megjelenő ÁRGUS című folyóirat 2002/7. száma a KBK tagjai számára is igen fontos írásokat tartalmaz. Ebben olvastuk szerkesztőnk, *dr. Arató Antal* cikkét arról a lapkivágat-gyűjteményről, amelyet *dr. Supka Magdolna* Széchenyi-díjas művészettörténész adományozott a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárnak. Édesapja, a polihisztor írástudó (így nevezi az írásmű címében a szerző) százezer darabot meghaladó anyagát az 1920-tól 1948-ig terjedő időben megjelent hazai és külföldi lapokból gyűjtötte össze. A kivágatok felölelik a vallás, a politika, a természettudományok, a technika, a művészet stb. legváltozatosabb tárgyköreit, így a kutatók számára kiapadhatatlan forrást jelentenek. Arató Antal cikke a gyűjtemény adatainak hasznosságát néhány konkrét példa felidézésével is megvilágítja.

Egy másik helyen a lap szerkesztőségi cikke azokat a munkatársakat köszönti, akik a megjelenés idejében jeles évfordulóhoz érkeztek. Elsőként *Arató Antaltól* esik szó, aki június 21-én töltötte be 60. évét. Hét soron át sorakoztatja fel az írás a számunkra is annyira kedves Arató Tóni érdemeit, akiről mi is tudjuk, hogy a magyar (kis)grafika avatott ismerője. Székesfehérvárott őt elhivatott, verbeli könyvtárosként is ismerik, aki az *Árgus olvasószerkesztője*, könyvheti író-olvasó találkozók, irodalmi estek végtelenül kitartó szervezője, irodalmi tanácskozások mentora, a határon túli magyar irodalom megismertetésének fáradhatatlan apostola.

A köszöntéshez mi is csatlakozunk, amikor Tóni barátunknak áldásos közhasznú tervei megvalósításához további erőt és jó egészséget kívánunk.

A holland EXLIBRISWERELD 2002/3. számában *Jos van Waterschoot* cikke olyan könyvjegyeket ismertet, amelyek témája az irodalom. A képanyag 13 ex librist tartalmaz, híres regényalakok, íróportrék bemutatásával. Egy barátja emlékezik meg a közelmúltban elhunyt *Jan Rhebergen*-ről. Az írás honi vonatkozása, hogy három illusztrációja közül az egyik *Drahoš István* fametszete, a neves gyűjtő fiatalkori portréjával. Végül a lapban közölt meglepetésről kell szót ejtenünk: *Ottmár Premstaller* gyermek (!) részére készült könyvjegysorozatáról. A gyufásdoboz méretű, színes linómetszetek játék- és mesefigurákat ábrázolnak.

Drahoš István fametszete, X2

A japánok THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER c. folyóiratának 120. száma a neves olasz szakíró, *Enzo Pellai* munkásságát ismerteti. Az írásból megtudtuk, hogy a hazánkban is gyakran emlegetett szakember 10.000 darabos exlibris-gyűjteménnyel rendelkezik, ebből 300 darab japán művészek alkotása.

EXLIBRIS ABOENSIS a neve a finnek exlibris-egyesületének. Ugyanez a cím olvasható 32 oldalnyi terjedelmű szakfolyóiratukon is, amely évente négyszer jelenik meg. Előfizetési díja: 17 Euro. Az egyesületet 1992-ben Turku városában alapították. Jelenleg 500 tagot tartanak nyilván a világ min-

den tájáról. Ennek ellenére a lap szinte kizárólag a finn alkotókkal foglalkozik, számos grafikájuk és az ott folyó társadalmi életről készült fotók bemutatásával. Hozzánk legutóbb a lap 39. száma érkezett meg. Ennek melléklete *Käpi Tarus* finn grafikusnő alkotásjegyzéke. A kiadványban közölt fénykép csinos, mosolygós hölgyet mutat, aki 1938-ban született és eddig 153 kisgrafikát alkotott. Ezek technikájának nemzetközi jelzését nem tartalmazza a szép kiállítású füzet, amely kizárólag finn nyelven íródott, így külföldön nem sok hasznát vehetik a gyűjtők.

A Londonban megjelenő BOOKPLATE INTERNATIONAL 2002/1. száma terjedelme miatt inkább könyvnek tekinthető. Első cikkében *Cliff Parfit* a korai japán ex librist ismerteti, sok képpel. Egy másik cikk *Thijs Mauve* holland grafikusművészről szól. (Neve a Van Gogh-irodalomból ismert: a család tagjai rokonságban álltak a festővel) Közölt alkotásjegyzéke 191 tételt tartalmaz, ezek közül 20-nak a képét is közli a lap. Könyvszemléjükben a Szűcs György által összeállított Haranghy-alkotásjegyzéket ismertetik, megemlítve, hogy a művész 386 kisgrafika megalkotója volt. – A nőművészekről szóló összeállításuk ezúttal az L betűvel kezdődő neveket tartalmazza. Egyedüli magyar szereplő itt: *László Anna*.

Az USA-beli Cambridge (Mass.) városban 2001-ben új folyóirat indult EX LIBRIS CHRONICLE címmel. Hozzánk a lap 3. száma jutott el. Ennek első cikke a belga *Martin Baeyens* (1943) grafikusról szól, aki több színben kivitelezett szerigráfiáival aratott sok nemzetközi sikert, elnyerve a lap szerint mintegy 50 díjat. (Van Gogh művészetének hatására készült két pompás lapját tagjaink a KBK egyik összeállításán láthatták.) Egy másik cikk az Édenkert kisgrafikai ábrázolásáról szól, öt ilyen témájú lap bemutatásával. Ezek között szerepel *Vadász Endre* könyvjegye is, amely mecénása, Marco Birnholz nevére készült. A lap érdekessége, hogy ezen még Ádám egyedül lézeng a Paradicsomban, Éva születése egy másik lapon látható. (Sajnálattunkra a magyar vonatkozású kisgrafikát nem tudjuk bemutatni, a lap illusztrációjának gyenge minősége miatt.)

A svájci egyesület, a SELC folyóiratának, a SELCEXPRESS-nek 2002. szeptemberi számában érdekes cikk jelent meg "Az orvosi tevékenység, mint motívum" címmel. Az orvosi praxis különböző mozzanatait 9 kisgrafika mutatja be, köztük a legmegnyerőbb *Frans Masereel* itt közölt fametszete. A német expreszionista festő, *Max Pechstein* egy 1942-ben készült ex libriséről közölt cikket a Budapesten is többször megfordult német levéltáros-gyűjtő, *Horst Gebauer*.

Frans Masereel fametszete, X2

Érdekes tartalmi változást figyelhetünk meg a L'EX LIBRIS FRANCAIS 224. számában, amely a lap immár hatvanegyesedik (!) évfolyamában látott napvilágot. A könyvjegye szelesebb körű megismertetésére törekedve ezúttal 53 ex libris képét közlik, nagyrészt francia alkotókét. Clemm művésznevű alko-

tőjük 14 ex librisét bőséges magyarázat is kíséri: bemutatja a tulajdonost, ismertette annak foglalkozását, hobbját, stb. összefüggést keresve mindezek és a kisgrafikai ábrázolás között. Érdekesség még a lapban a svájci író, *Jean Giono* ex librisé és egy *Dalí* által készített "könyvjegy". Ez utóbbi akvarell-technikával készült, így csak nyomdai úton sokszorosítható. A lap "címettje" sem akárci: *Federico Garcia Lorca*.

Fery Antall fametszete, X2

Fery Antal és Stettner Béla egy-egy, valamint Kertes-Kollmann Jenő két alkotása. Stettner Béla Van Gogh napraforgóit ábrázoló, két színben nyomott linómetszeteről

A BOOKMERK 2002/3. számának első cikke 70. születésnapja alkalmából köszönti *Frank-Ivo Van Damme* belga grafikus művészt, egyben 18 alkotását képben is bemutatja. A hazánkban is gyakran megforduló alkotó rézkarc-exlibrisai a mesteri módon megjelenített ruhátlan szép hölgyek miatt népszerűek. *Jan Yperman* a művészeket ábrázoló könyvjegyeket szedte ezúttal csokorba, halhatatlanul gazdag illusztrációs anyag: 46 kép kíséretében. A cikkben tárgyalt kisgrafikák között szerepel László Anna,

li a szerző, hogy a virágokat és a vázát kellemes szürke színnel, a szöveget pedig a holland művész színvilágára utaló pompás (herrlich) narancs-színben nyomták. A cikk kiegészítéseként közlik a lap több korábbi számának adatait, melyekben hasonló művész-ábrázolások találhatók.

Huszonnyolc színes fénykép közlésével az exlibris-irodalomban elsőként színesen közöl kongresszusi beszámolót a dán folyóirat. Kiemeli a találkozó jó hangulatát, amely a 172 résztvevő körében napról-napra emelkedett. A legfontosabb kiállításuknak a Nemzetközi ex libris 2000-2002 c. tárlatukat tartják, amelyre a beküldött 1431 könyvjegyből mindösszesen 372 darabot választott ki a zsűri 26 ország 132 művésztől. A szigorú bírálat a kiállítás színvonalát emelte, példaként szolgálva a jövőre nézve is.

Az EXLIBRIS ABOENSIS kongresszusi beszámolójának illusztrációjaként többek között *Haranghy Jenő* 1930-ban Nagy Sándor nevére készült ex librisé szerepel. Egy másik közlemény a FISAE tagegyesületeinek nevét és címét tartalmazza. Harminchat ország felsorolása olvasható itt, némely országban kettő, Kínában pedig 3 egyesület működik. Örömmel tapasztaltuk, hogy a KBK nevét és címét végre helyesen közölték! A cikkek sora az erdő-ábrázolásokkal foglalkozó írással végződik, melyet 16. ex libris képe kíséri.

H Í R E K

Az ajkai Kisgrafika Barátok Köre az elmúlt nyáron kiállítást rendezett a helyi Városi Könyvtárban. Ezúttal Krajcsi Tiborné gyűjtőtársunk, aki mint pedagógus, főként irodalmi, művészeti és zenei vonatkozású ex libriseket és alkalmi grafikákat gyűjt, most A könyv dicsérete címmel állította össze gyűjteményéből a tárlat tematikáját, amelyet a közönség nagy érdeklődése kísért. Szintén örvendetes hírünk, hogy a KBK ajkai csoportjának jeles tagját, Tilhof Endre nyugalmazott könyvtárigazgatót Ajka város díszpolgárává választották. Ezúttal a gyűjtők nevében is szívből gratulálunk a megtiszteltetéshez és elismeréshez.

Szabadkán a városnapi ünnepek keretében 2002. szept. 2-án kiállítással egybekötött könyvbemutatót tartottak a Városi Könyvtár dísztermében. A XVII. századból őrzött régi és ritka kiadványok katalógusát vehettük kezünkbe, miközben a patinás könyvek is előttünk sorakoztak. Lehetett lapozni, meglehetett érinteni. A gyűjteményben (222db.) nagyszerű díszlapok, rézmetszetek voltak láthatók, valamint ex librisek, supralibrisek is. A katalógus készítői Kunkin Zsuzsanna könyvtári tanácsos, az intézmény igazgatója és Kiss Gusztáv bibliográfus engedélyével a kedves olvasónak készítettem néhány másolatot az ex librisokról:

Quintilianus: 1698-ban kiadott *Declamationes* c. könyvéből
Ex bibliotheca Resenbergiana és Giulio Strozzi: *La Venetia edificata...*, 1624-ben kiadott könyvéből Ex libris N.B.P.V.

A jugoszláviai Magyar Művelődési Társaság V. Vándorkiállítására Szabadkán nyílt meg 2002. okt. 3-án a képzőművészeti találkozó épületében. A kiállítás idejei eszmei meghatározása: Az alkotás őszintesége. A nagyszámú, több mint félszáz művészi alkotás között festmények, grafikák, kerámiák, szobrok, de ex libris is volt látható. Az egyetlen ex libris kiállító Ivanyos Sándor grafikus volt (aki egyébként szegedi csoportunk tagja). Ő az Iparművészeti Főiskolát végezte Budapesten, 1945-ben, és Palicson illetve Szegeden él és alkot. Szakterülete a grafika, formatervezés, illusztráció. A kiállítás katalógusa ex libriseit is közölte.
P a l á s t h y L e n k e

Körünk egykori tagja, Széky Piroska grafikusművész 1966 és 1983 között készült alkotásait mutatta be október hónapban a rákospalotai Csokonai Művelődési Ház. A műveket a kőbányai ARTOTÉKA kölcsönözte.

Október 8-ikán Békéscsabán az Ifjúsági Házban érdekes kiállítás nyílt, amely a Csabai Életfa Nyugdíjasház idős lakói által létrehozott Kreatív kör alkotó közösségének munkájaként jött létre. A huszonnégy táblából álló kollázs-sorozat grafikai alapját Moskál Tibor grafikusművész, körünk tagja készítette, a képeket alkotó kollázs-anyagot (sás, nádbuga, színes falevél, gally, bogyó, stb.), vagyis a természet adta alkotóelemeket a nyugdíjasház lakói gyűjtögettek össze és segítettek az összeállításban. A kiállítást az Ifjúsági Ház igazgatóhelyettese, Herczeg Tamás költő nyitotta meg, majd az igen látványos, művészi kompozíciókról Moskál Tibor tartott han-